

10641

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

1262
ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY

2. Czas powstania

po 1871, 1. ćw. XX,
przekształcenia do lat 40. XX.

3. Miejscowość

SZCZEKARKÓW KOLONIA

4. Adres

24-313 Szczekarków Kolonia 48
nr ewidencyjny działki 1024, 1025, 24/31, 28/1(droga),
24/46, 24/15 (droga), 24/31 (Rzadcówka)
nr księgi wieczystej [REDACTED]

11. Materiały graficzne

Fot.1. Pałac – widok od strony płn.- wschodniej

5. Przynależność administracyjna

województwo lubelskie

powiat opolski

gmina Wilków

6. Współrzędne geograficzne

N 51°14'29.472", E 21°53'13.812"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

8. Właściciel i jego adres

1/ CANSPED Spółka z o.o. w Lublinie
20-484 Lublin, ul. Inżynierska 5

9. Użytkownik i jego adres

CANSPED Spółka z o.o. w Lublinie
20-484 Lublin, ul. Inżynierska 5

10. Formy ochrony

wpis do rejestru zabytków A/785 z dnia 24.07.1979

Jan Kleniewski (1845-1918), ziemianin i przemysłowiec, w 1871 nabył wraz z ojcem i bratem Władysławem od spadkobierców Kazimierza Wydrychiewicza dobra opolskie w pow. puławskim. W 1872 w wyniku podziału majątku, Jan otrzymał 4 klucze: Kluczkowice, Łaziska, Wrzelów i Szczekarków. Jeszcze za życia podzielił majątek pomiędzy 2 synów i córkę. Syn Witold (1880-1927) otrzymał klucze Szczekarków i Wrzelów. Specjalizował się w prowadzeniu działalności ogrodniczej i plantatorskiej. Zarząd dóbr oraz archiwum rodzinne i gospodarcze znajdowało się w rodzinnej siedzibie w Kluczkowicach. W skład klucza szczekarskiego wchodziły rozległe tereny, z dobrze zorganizowanymi zespołami folwarcznymi. Był też stary dwór, ogrody a także oranżeria (1850?). W ostatnim trzydziestoleciu XIX powstały budynki Rządcówki i kancelarii. Z początkiem XX nastąpił okres systematycznego przekształcania zespołu z dworsko – ogrodowego w pałacowo – parkowy. Witold i Zofia z Zieleniewskich Kleniewscy pobudowali w latach 1910-1912 wg projektu architekta Kazimierza Skórewicza (1866-1950) pałac. Poświęcenie pałacu miało miejsce w 1913. Na północ od pałacu rozpościł się naturalistyczny ogród, na południe i wzdłuż zachodniej granicy terenu przypałacowego park z pojedynczymi egzemplarzami drzew zaprojektowany, prawdopodobnie w 1912, przez Waleriana Kronenberga. Przed pałacem od północy znajdował się gazon, do którego prowadziła aleja (dziś pojedyncze egz. drzew, do niedawna można było napotkać na pozostałości małej architektury, jak np. ławka). W latach 30. XX ogród został otoczony plantacjami róż. Przed tarasem od północy rozciągał się kort tenisowy. W pobliżu pałacu założono szkółkę drzew owocowych. W lipcu 1915, w trakcie walk I wojny światowej, pałac podpalono. W 1922 przystąpiono pod kierunkiem Skórewicza do odbudowy z obniżeniem o jedną kondycję, którą ukończono w 1938. Powtórnie został zniszczony w 1944. Wraz z całym majątkiem został znacjonalizowany. Odbudowano go w 1947 z przeznaczeniem na mieszkania pracownicze PGR. W latach 50. XX rozebrano drewniany budynek kuźni znajdujący się na wschód od pałacu. Pałac wraz z parkiem i zabudowaniami folwarcznymi przejął Zielański Ośrodek Doświadczalny „Herbapol”. Na przełomie lat 60. i 70. XX dokonano kolejnej przebudowy i reorganizacji zespołu (także pałacu). W miejsce części dawnych budynków folwarcznych wybudowano nowe budynki gospodarcze, resztę adaptowano do wymogów aktualnej produkcji. Na początku lat 90. XX nieruchomości przejęła Agencja Rynku Rolnego. Ostatnio zespół był własnością firmy „Trans Galop” Sp. z o.o. w Lublinie. Usunięto wówczas pozostałości kortu tenisowego. Obecnie zespół jest własnością firmy CANSPED Spółka z o.o. w Lublinie. Pałac nie jest użytkowany. Zabudowania gospodarcze użytkowane jako baza sprzętu i magazyny. Budynek administratora i czworaki – własność prywatna.

ZESPÓŁ znajduje się w miejscowości Szczekarków Kolonia położonej w dolinie Wisły, ok. 4,5 km na południe od Wilkowa i na północny - wschód od drogi Wilków – Zagłoby, pośród terenów o przeznaczeniu siedliskowo – rolno – sadowniczym. Od południa graniczy z drogą Wilków – Zagłoby, zwaną „Na Kolonie”. Dojazd do zespołu od północy z drogi Wilków – Karczmiska. Granice ochrony konserwatorskiej obejmują zasadniczy teren parkowy zabudowany budynkiem pałacowym i budynkami gospodarczymi (dz. nr 1024), drogę wewnętrzną (dz. nr 28/1), teren na północ od niej (dz. nr 1025 i 24/46), drogę (dz. nr 24/15), teren zabudowany budynkiem Rządcówki (dz. nr 24/31), o łącznej powierzchni ok. 12 ha. Ponadto obejmują (północna część) teren z wydzielonymi działkami przeznaczonymi na pracownicze ogrody działkowe, działkę zabudowaną współczesnym blokiem mieszkaniowym (nr 24/32 i 23/8), oraz częściowo gminne drogi dojazdowe. **Rozplanowanie.** Pałac usytuowany jest w centralnej części parku, fasadą zwrócony na południe. Na wschód od pałacu, teren naroża południowo – wschodniego zespołu zabudowany jest budynkami gospodarczymi zgrupowanymi wokół podwórza gospodarczego (d. folwark). Południową granicę wyznacza przebieg drogi lokalnej zw. „Na Kolonie”. Po jej przeciwnej stronie zachowały się, nie objęte ochroną konserwatorską, pozostałości zabudowań podworskich z dworkiem administratora (kancelaria) w części wsch. i czworakiem w części zach. Po wsch. stronie drogi dojazdowej do zespołu, w narożu pld. - wsch. zlokalizowany jest budynek dawnej rządcówki. Część pałacowo – parkowa pierwotnie wydzielona była ogrodzeniem ceglany. Dziś przebieg jest słabo czytelny. Dobrze zachowany krótki odcinek oryginalnego ceglano-ogrodzenia zachował się w południowej granicy zespołu. Pierwotna droga (aleja) dojazdowa do pałacu, obsadzana lipami, wytyczona była z bramy pld. ogrodzenia i wiodła na wprost elewacji pld. pałacu. Aleje wiodły też wzdłuż granicy zachodniej oraz w dwóch poziomach równoległe do granicy północnej. Obsadzone były sosnami (zachowały się pojedyncze egzemplarze starodrzewia) i po 1944 żywotnikami (dziś zachowanymi częściowo wzdłuż alei d. prowadzącej na wprost rządcówki). W północnej części, dawniej ogrodowej, znajdowała się stara oranżeria wybudowana z cegły i przeszklona (ok. 8x16 m), z piecem i kominem, rozebrana w 1986 (skreślona z rejestru zab. Decyzją GKZ z dn. 11.12.1997). Tutaj też urządzony był dawniej kort tenisowy. Drzewa parkowe, pierwotnie stanowiące głównie otulinę dla zabudowań i dróg, dziś pośród podrośniętych samosiejek zachowały się pojedyncze egzemplarze, m.in. lipa drobnolistna, sofora japońska, sosny, świerki. Obecne ciągi piesze wytyczone są przypadkowo, adekwatnie do potrzeb obecnego wykorzystywania terenu. Teren folwarczy, na wschód od pałacu, został znacznie na przełomie lat 60. i 70. XX i w dalszych latach przystosowywany przez kolejnych właścicieli do aktualnego użytkowania. Dojazd do części folwarcznej dawniej z drogi po stronie pld., dziś przez współczesną bramę, a także od północy. Zabudowa tej części wygradza po środku rozległy teren trawiasty (d. podwórze gospodarcze) „Ścianę” zachodnią tworzy rząd budynków, wskazując od północy: suszarnia ze stajnią i współczesny garaż i dalej murowana stodoła; „Ścianę” wschodnią tworzą, wskazując od południa: suszarnia powietrzna, bezstyłowe szopa i warsztat; Teren od północy zamyka suszarnia ziół (dawniej wozownia?). Na terenie tym znajdują się także współczesne niewielkie budynki wagi, portierni, a także niefortunnie usytuowana stacja trafo. **Ogrodzenie.** Na południe zachowane pozostałości dawnego parkanu murowanego (ok. 11 sekcji), z licowej cegły w postaci słupów kwadratowych przekrytych dwuspadowymi daszkami i niższych litych ceglanych przęsł (wys. 230-280 cm). Wg informacji mieszkańców, do niedawna w ogrodzeniu występowały też ażurowe przęsła i furtki o formach podobnych do krat zachowanych w otworach elewacji pałacu. Dziś obok starego fragmentu - nowe ogrodzenie w typie historycznego oraz siatka na słupkach stalowych. Część północna nie jest ogrodzona.

1. PAŁAC (1910-1912). Wybitne dzieło wczesnej fazy modernizmu. Budynek piętrowy, podpiwniczony, o złożonej bryle ukształtowanej na wysokim cokole, zasadniczo na rzucie prostokąta z wysuniętymi skrajnymi ryzalitami od południa i pięciobocznym od północy poprzedzonym dużym tarasem. Od tej strony także balkon. Od wschodu wejście ze schodami. Murowany z cegły, tynkowany, cokół z głazów narzutowych, Wieża drewniana przekryta dachem czterospadowym, ryzality - wielospadowymi, pod eternitem falistym. Forma bryły i układ wnętrza przekształcone. Zachowany charakterystyczny modernistyczny detal architektoniczny: granitowe kolumny, kamienne opracowania okien w partii cokołu z różnorodnymi kutymi kratami, część stolarki zewnętrznej. Widoczne ślady rozpoczętego remontu. Obiekt nie użytkowany.

c.d. opisu – załącznik Nr 2

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne zespół pałacowo - parkowy	17. Użytkowanie obecne pałac i park – nieużytkowane, tereny pofolwarczne – zaplecze magazynowe
18. Stan zachowania Pałac nieużytkowany, rozpoczęty remont. Taras podparty stemplami. Budynek rządcówki, stan wymagający generalnego remontu. Mury zabudowy gospodarczej w stanie dobrym, elementy drewniane zużyte technicznie. Zachowane egzemplarze zadrzewienia dawnych alei wymagają zabiegów pielęgnacyjnych. Urszula Fidecka, lipiec 2014		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Pałac wymaga generalnego remontu konserwatorskiego. Zalecana rewaloryzacja parku, obejmująca zachowanie starodrzewia i pierwotnej kompozycji. Budynek stajni, ze względu na dobry stylowo przykład architektury stajennej, powinien zostać objęty szczególnym nadzorem konserwatorskim. Należy rozważyć rozbiórką nadbudowy i dobudów, by przywrócić stan pierwotny. Urszula Fidecka, lipiec 2014	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Karta ewidencyjna zabytku. Pałac. Szczekarków. H. Stanek, 1983. WUOZ w Lublinie, sygn. 2066.
Karta ewidencyjna zabytku. Budynek gospodarczy. Szczekarków. H. Stanek, 1983. WUOZ w Lublinie, sygn. 2068.
Karta ewidencyjna zabytku. Podworski budynek administracyjny. Szczekarków. H. Stanek, 1983. WUOZ w Lublinie, sygn. 2067.
Karta ewidencyjna zabytku. Budynek mieszkalny. Szczekarków. K. Słowik, 1983. WUOZ w Lublinie, sygn. 2069.
Karta ewidencyjna zabytku. Rządówka. Szczekarków. J. Sawiński, 2006. WUOZ w Lublinie, sygn. 4428.

Archiwum Kleniewskich z Kluczkowskich i Opola, Archiwum Państwowe w Lublinie:
<http://www.szukajwarchiwach.pl/35/75/0#tabZespol>

23. Bibliografia

J. Serafinowicz. E. Pujszo. Studium historyczno – architektoniczne wraz z badaniami architektonicznymi oraz wytyczne konserwatorskie dawnego pałacu Klemienińskich w Szczekarkowie. Lublin 2003, t.1i2. Biblioteka WUOZ w Lublinie, sygn. 16690.
J. Serafinowicz. Nowe spojrzenie na pałac Witolda i Zofii z Zieleniewskich w Szczekarkowie koło Wilkowa. „Pamiętnik Lubelski”. 1(5), styczeń 2004, s. 5-7.

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

21. Uwagi

W karcie wykorzystano materiały i informacje udostępnione przez przedstawiciela obecnego właściciela zespołu.

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst	Urszula Fidecka, wrzesień 2014	
plany, rysunki	Urszula Fidecka, wrzesień 2014	
fotografie	Urszula Fidecka, lipiec 2014	

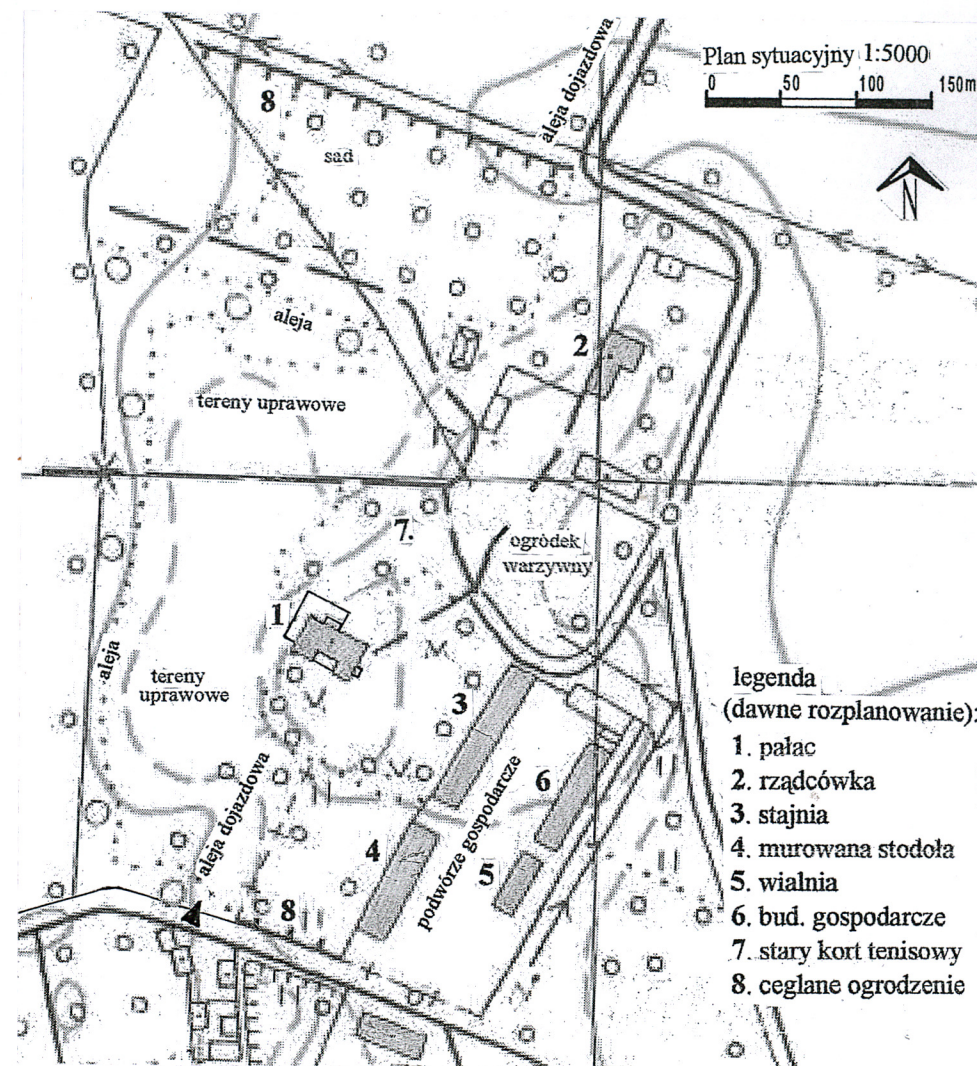
26. Załączniki

Nr.1. - materiały graficzne c.d.

Nr.2. - opis (poz.13) c.d., materiały graficzne c.d.

1. Miejscowość	SZCZEKARKÓW KOLONIA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY 24-313 Szczekarków Kolonia 48	6. Zawartość załącznika materiały graficzne c.d.
2. Gmina	Wilków		
3. Powiat	opolski		
4. Województwo	lubelskie		

Fot. 2 Pozostałości pld. alei dojazdowej do pałacu

 Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Urszula Fidecka, wrzesień 2014

Fot. 3 Aleja płu. z pozostałościami obsadzeń
żywnotnikami

Fot. 4 Aleja zachodnia z pozostałościami
starodrzewia

Fot. 5 Zabudowa folwarczna rozmieszczona
wzdłuż granicy wsch.

1. Miejscowość	SZCZEKARKÓW KOLONIA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY 24-313 Szczekarków Kolonia 48	6. Zawartość załącznika c.d. opis (poz. 13), materiał graficzny
2. Gmina	Wilków		
3. Powiat	opolski		
4. Województwo	lubelskie		

Opis c.d. (poz. 13)

2. RZĄDCÓWKA (ostatnie 30. XIX). Obecnie budynek mieszkalny. Murowany z cegły, przemurowania z pustaków, ściany poddasza w konstrukcji drewnianej, tynkowany. Budynek parterowy z użytkowym poddaszem, na rzucie litery L (ok. 10x24,4m), z czterokolumnowym gankiem od frontu (zach.), po przeciwnej stronie schody zakończone prostokątnym gankiem. przekryty dachami dwuspadowymi pod eternitem. Obecnie mieszkalny.

3. STAJNIA. Stanowi dobry przykład dawnego budownictwa stajennego (k. XIX) z wykorzystaniem efektu zestawienia kontrastującego lokalnego kamienia wapiennego z ciemnoczerwoną cegłą. Budynek na planie mocno wydłużonego prostokąta (ok. 11,5x60m, wys. ok. 10,5m), w typie konstrukcji ramowo słupowej z ceglanymi słupami i ceglanym pasem wykańczającym linię stropu oraz ceglanymi oprawami otworów. Wypełnienie ram z jasnego kamienia wapiennego. Pierwotnie elewacje podłużne 13 osiowe, budynek parterowy (stajnia, masztalernia, wozownia) z użytkowym poddaszem (magazyn paszy i ściółki) o wysokich ściankach kolankowych mieszczących otwory okienne i drzwiowe, z lukarną gospodarczą z balkonem od wschodu, przekryty dachem dwuspadowym (eternit). Dziś stan obiektu z czasów przebudowy w 2. poł. XX („Herbapol” - suszarnia), kiedy budynek w części północnej nadbudowano o kondygnację i dostawiono parterowy aneks. Następnie dostawiono parterowy budynek garażu. Obiekt czasowo nieużytkowany.

4. MUROWANA STODOŁA (1. poł. XX). Budynek na planie mocno wydłużonego prostokąta, murowany z cegły, parterowy, przekryty dachem dwuspadowym, bezstylowy. Obecnie magazynowy.

5. WIALNIA (suszarnia powietrzna). Budynek murowany z cegły na zapr. cem-wap., dwukondygnacyjny, przekryty dachem dwuspadowym (eternit). W otworach zamontowane drewniane żaluzje, w połaci drewniane wyloty wentylacyjne. Pochodzi prawdopodobnie z czasów przebudowy zespołu w 2. poł. XX („Herbapol”), dziś magazynowy.

6. BUDYNEK GOSPODARCZY. Na planie wydłużonego prostokąta (ok. 9x14,2m, wys. ok. 6m), murowany z cegły, parterowy, przekryty dachem dwuspadowym, bezstylowy. Pochodzi z czasów przebudowy w 2. poł. XX („Herbapol”), wykorzystywany jako garaż maszynowy, dziś magazynowy..

W skład zabudowań tej części wchodzi także: szopa i budynek warsztatowy. Parterowe budynki gospodarcze o prowizorycznej konstrukcji, pochodzące z czasów przebudowy w 2. poł. XX („Herbapol”), dziś magazynowe.

Dawniej należące do zespołu, dziś wyodrębniona własność prywatna: A. budynek administratora o charakterze dworku (k. XIX, 1883?; ob. dz. nr 32/30, 32/31), na rzucie kwadratu (ok. 12x12m), z gankiem i przybudówką, parterowy, podpiwniczony, przekryty czterospadowym dachem pod dachówką, murowany z cegły. Wybudowany jako własność dziedzica z przeznaczeniem na wynajem dla ekonoma, następnie mieszkali inni funkcyjni pracownicy folwarku, potem wykupiony z przeznaczeniem na mieszkania, dziś mieszkalny. W pobliżu dworku rośnie pomnikowy dąb; B. czworaki dworskie (1883; ob. dz. nr 32/28), budynek na planie wydłużonego prostokąta usytuowanego wzdłuż drogi, murowany z cegły, tynkowany z modernistycznym detałem architektonicznym, parterowy, dach dwuspadowy kryty blachą ocynkowaną. Na wschód od budynku pozostałości szeregu piwnic ziemnych. Dawniej czworaki przeznaczone były na mieszkanie dla kowala oraz innych funkcyjnych pracowników folwarku. Dziś mieszkania.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Urszula Fidecka, wrzesień 2014

Fot. 6 Fragment oryginalnego ceglanego ogrodzenia (płd.)

Fot. 7 Widok w kierunku płn. na dojazd i płd. elew. rządówki

Fot. 8 Zabudowa zach. części podwórza gosp. (stajnia – elew. wsch. i płd.)

